

RAN-1902070102010001
M. Ed. (Sem.II) Examination April - 2026
Psychology of Learning and Development (201 : PCC)
Time: 3 Hours]
[Total Marks: 70

સૂચના : / Instructions (1) ઉપરોક્ત દર્શાવેલ વિગતો ઉત્તરવહી પર અવશ્ય લખવી. Fill up strictly the above details on your answer book (2) તમામ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે. All questions are compulsory. (3) પ્રશ્ન ક્રમાંક 3 થી 5ના 300 થી 400 શબ્દોમાં જવાબ આપો. Answer in 300 to 400 words of Questions No. 3 to 5. (4) જમણી બાજુ દર્શાવેલા પૂર્ણ ગુણ દર્શાવે છે. Marks allotted are indicated on the right.	Seat No.: Student's Signature
---	--

પ્ર. 1. (A) નીચેના પ્રશ્નોના સાચો જવાબ પૂરા વાક્યમાં આપો.
10

1. શૈક્ષણિક માનસશાસ્ત્ર શિક્ષણ પ્રક્રિયાને કઈ રીતે મદદ કરે છે?
 - (A) જટિલ
 - (B) અસરકારક
 - (C) ખર્ચાળ
 - (D) આ પૈકી કોઈ નહીં
2. માનવવાદી માનસશાસ્ત્રમાં કેન્દ્રસ્થાને શું છે?
 - (A) શિસ્ત
 - (B) માનવતાની ઉપાસના
 - (C) પાયાના પ્રશ્નોના ઉકેલનું ચિંતન
 - (D) માનવતાની ઉપાસના અને પાયાના પ્રશ્નોના ઉકેલનું ચિંતન
3. થોર્નડાઈકના અધ્યયન નિયમોમાંથી કયો નિયમ મુખ્ય છે?
 - (A) પુનરાવર્તનનો નિયમ
 - (B) પરિણામનો નિયમ
 - (C) અનુસરણનો નિયમ
 - (D) આ પૈકી બધાં જ
4. સ્કિનર મુજબ અધ્યયન મુખ્યત્વે કોના પર આધારિત છે?
 - (A) આંતરદૃષ્ટિ
 - (B) વારસાગતતા
 - (C) પ્રોત્સાહન
 - (D) ભાવના
5. ગેસ્ટાલ્ટ અધ્યયનમાં આ વિચાર કોનો - “સમગ્ર ભાગો કરતા વિશેષ છે” છે?
 - (A) વર્તનવાદ
 - (B) માનવવાદ
 - (C) ગેસ્ટાલ્ટ
 - (D) સંરચનાવાદ
6. પિયાજે મુજબ જ્ઞાનાત્મક વિકાસ કઈ રીતે થાય છે?
 - (A) સતત
 - (B) તબક્કાવાર
 - (C) અચાનક
 - (D) અવલોકનથી
7. ઓસુબેલના સિદ્ધાંતમાં કોના પર ભાર આપવામાં આવે છે?
 - (A) રટણ પર
 - (B) અર્થપૂર્ણ અધ્યયન પર
 - (C) પ્રયોગ પર
 - (D) આ પૈકી કોઈ નહીં

8. એરિક કેન્ડલનું સંશોધન મુખ્યત્વે સંબંધિત છે:
 (A) સ્મૃતિ (B) બુદ્ધિ
 (C) વ્યક્તિત્વ (D) સામાજિક વિકાસ
9. વ્યક્તિત્વ માપવા માટે કઈ પદ્ધતિનો ઉપયોગ થાય છે?
 (A) ઈન્ટરવ્યુ (B) અવલોકન
 (C) માનસિક કસોટી (D) ઉપરોક્ત બધી
10. અપાનુકૂલનનો અર્થ થાય છે:
 (A) પર્યાવરણ સાથે સુસંગતતા (B) સમાજથી અલગાવ
 (C) પર્યાવરણ સાથે અસુસંગતતા (D) શારીરિક અક્ષમતા

(B) 30-40 શબ્દોમાં જવાબ આપો. (7 માંથી કોઈપણ 5)

10

1. શૈક્ષણિક માનસશાસ્ત્રના ઉદ્દેશો જણાવો.
2. વેદિક શાળાની શિક્ષણ દૃષ્ટિ સમજાવો.
3. સામાજિક વિકાસ શું છે?
4. પ્રેરણાની વ્યાખ્યા આપો.
5. બુનરના શોધ આધારિત અધ્યયનની સંકલ્પના લખો.
6. વ્યક્તિત્વ કસોટી એટલે શું?
7. અપાનુકૂલનનું એક ઉદાહરણ આપો.

પ્ર. 2. 150-180 શબ્દોમાં જવાબ આપો. (7 માંથી કોઈપણ 5)

20

1. શિક્ષણમાં માનસશાસ્ત્રનું મહત્વ સમજાવો.
2. માનસિક વિકાસના પરિબળો વર્ણવો.
3. સ્કિનરના ઓપરન્ટ કન્ડિશનિંગ સિદ્ધાંત સમજાવો.
4. ગેસ્ટાલ્ટ અધ્યયન સિદ્ધાંતની મુખ્ય લાક્ષણિકતાઓ લખો.
5. ગેનેની અધ્યયનની શરતો સમજાવો.
6. રચનાવાદી વર્ગખંડની વિશેષતાઓ વર્ણવો.
7. વ્યક્તિત્વના પ્રકારો સમજાવો.

પ્ર. 3. માનવ વૃદ્ધિના બે તબક્કાઓ જણાવો અને તેમની શૈક્ષણિક અસરોની ચર્ચા કરો.

10

અથવા

પ્ર. 3. વર્તનવાદી અધ્યયન સિદ્ધાંતોની તુલનાત્મક ચર્ચા કરો.

10

પ્ર. 4. જ્ઞાનાત્મક ક્ષેત્રમાં એરિક કેન્ડલની ભૂમિકા સ્પષ્ટ કરો.

10

અથવા

પ્ર. 4. પિયાજેના જ્ઞાનાત્મક વિકાસના તબક્કાઓ સમજાવો.

10

પ્ર. 5. વ્યક્તિત્વના ક્ષેત્રે ઓલ્પોર્ટના સિદ્ધાંતને સ્પષ્ટ કરો.

10

અથવા

પ્ર. 5. વિશેષ અને પ્રતિભાશાળી બાળકોના અનુકૂલનની શૈક્ષણિક સમસ્યાઓની ચર્ચા કરો.

10

Q. 1. (A) Answer the MCQs in full sentences.

10

1. How does Educational Psychology help the teaching process?
(A) Makes it complex (B) Makes it effective
(C) Makes it costly (D) None of the above
2. What is central in Humanistic Psychology?
(A) Discipline
(B) Worship of humanity
(C) Reflection on solutions to basic problems
(D) Worship of humanity and reflection on basic problems
3. Which law is most important among Thorndike's laws of learning?
(A) Law of Exercise (B) Law of Effect
(C) Law of Imitation (D) All of the above
4. According to Skinner, learning mainly depends on:
(A) Insight (B) Heredity
(C) Reinforcement (D) Emotion
5. "The whole is greater than the sum of its parts" belongs to which theory?
(A) Behaviorism (B) Humanism
(C) Gestalt (D) Structuralism
6. According to Piaget, cognitive development occurs:
(A) Continuously (B) Stage-wise
(C) Suddenly (D) Through observation
7. Ausubel's theory emphasizes:
(A) Rote learning (B) Meaningful learning
(C) Experimentation (D) None of the above
8. Eric Kandel's research is mainly related to:
(A) Memory (B) Intelligence
(C) Personality (D) Social development
9. Which method is used to measure personality?
(A) Interview (B) Observation
(C) Psychological test (D) All of the above
10. Maladjustment means:
(A) Adjustment with environment
(B) Separation from society
(C) Maladjustment with environment
(D) Physical disability

(B) Answer in 30-40 words. (Any 5 out of 7)

10

1. State the objectives of Educational Psychology.
2. Explain the educational viewpoint of Vedic schools.
3. What is social development?
4. Define motivation.
5. Explain Burner's concept of discovery learning.
6. What is a personality test?
7. Give one example of maladjustment.

Q. 2. Answer in 150-180 words. (Any 5 out of 7)

20

1. Explain the importance of psychology in education.
2. Describe the factors of mental development.
3. Explain Skinner's Operant Conditioning theory.
4. Write the main characteristics of Gestalt learning theory.

5. Explain Gagne's conditions of learning.
6. Describe the characteristics of a constructivist classroom.
7. Explain the types of personality.

Q. 3.	Describe any two stages of human development and their educational implications.	10
OR		
Q. 3.	Compare behaviorist learning theories.	10
Q. 4.	Explain Eric Kandel' s contribution to the cognitive field.	10
OR		
Q. 4.	Explain Piaget's stages of cognitive development.	10
Q. 5.	Explain Allport's theory of personality.	10
OR		
Q. 5.	Discuss educational problems of adjustment of special and gifted children.	10
